

Anne Harrington - Wewnętrzna siła. Umysł, ciało i medycyna, Warszawa 2008, Wydawnictwo CiS, 398 s. il., ISBN 978-83-85458-23-4

Anne Harrington jest dziekanem Wydziału Historii Nauki Uniwersytetu Harvarda. W swej książce, poza nader bogatym piśmiennictwem, wykorzystuje własne doświadczenia i przemyślenia dzięki latom stażów w MacArthur Foundation Network on Mind-Body Interactions, w Interfaculty Mind, Body and Behavior Initiative Uniwersytetu Harvarda, w American National Library of Medicine, Bristol Institute for Advanced Studies (Bristol- Anglia) i w Instytucie Badawczym Qigong (Szanghaj-Chiny). Wiele dalszych danych dostarczyły liczne kontakty, dyskusje i komentarze wybitnych amerykańskich i europejskich uczonych. Obecne dzieło Anne Harrington ukazało się w angielskiej wersji w 2008 roku i - co warto tu podkreślić - w tym samym roku w języku polskim. Stało się to dzięki świetnemu przekładowi Anny E. Eichler i Piotra J. Sz wajcera oraz trudowi zasłużonej oficyny CiS w Warszawie.

Autorka we wstępie przypomina częste choroby, leżące zwykle poza granicami akademickiej, konwencjonalnej medycyny. Sprawiają one wiele trudności samym chorym, ich lekarzom oraz systemowi opieki zdrowotnej. Stanowią natomiast główne zainteresowanie medycyny „umysł-ciało”, opartej o ich wzajemne związki.

Pierwszy rozdział „Siła sugestii” czerpie z historii medycyny, omawiając opętania, egzorcyzmy i cudowne wyleczenia, rolę demonów i „fluidów”, konwulsje, magnetyzm, hipnozę, sugestię i placebo. Wśród nazwisk znajdujemy: egzorcystę J. J. Gassnera, F. A. Mesmera, markiza Pyusegura, J. Braida, J.-M. Charcota, H. Bernheima i H. Beechera. Rozdział drugi „Ciało, które mówi” opisuje karierę i osiągnięcia Zygmunta Freuda, jako „lekarza nerwów”, szczególnie w zakresie sugestii, zwłaszcza hipnotycznej i poznania natury hysterii. Tu są też wspomniane nerwice wojenne, frontowe (dawne i obecne), prądy medycyny psychosomatycznej, alternatywnej i holistycznej.

Trzeci rozdział „Potęga pozytywnego myślenia” zajmuje się „cudownymi” wyzdrowieniami przez wiarę, wolę, pozytywne myślenie i pozytywne emocje. Przywołuje tu: rolę poznania homeostazy (N. B. Cannon) i stresu (H. Selye), wpływy religii, medycyny chińskiej i medytacji oraz placebo. „Niszczony przez współczesne życie” to tytuł rozdziału czwartego. Poświęca on dużo uwagi problemom homeostazy i stresu oraz jego roli w różnych chorobach i stanach, wywołanych przez m.in. wojny, „wyścig szczurów” i brak społecznego oparcia. Wspomina też o niewłaściwej gospodarce własną energią ustroju i nienaturalnych warunkach bytowania, o typach osobowości, grupach ryzyka oraz o relaksie i „biologicznym sprzężeniu zwrotnym”.

W rozdziale piątym „Uzdrawiające więzi” są przedstawione następstwa cywilizacji, jak samotność, osłabienie więzi międzyludzkich - w tym oparcia rodzinnego i społecznego, zwłaszcza dla dzieci, chorych i umierających. Ostatni, szósty rozdział „Podróż na Wschód” ukazuje konieczność łączenia starożytnej wiedzy, filozofii i medycyny (Chiny, Indie i Tybet) ze współczesną nauką. Korzystny wpływ wschodnich technik podkreślają liczni przedstawiciele kultury i ich dzieła, a potwierdzają badania doświadczalne reakcji na te zabiegi czynności mózgu i ciała. W zakończeniu dzieło przedstawia rozwój medycyny psychosomatycznej, behawioralnej i holistycznej oraz medycyny umysłu-ciała, która może wspierać medycynę profesjonalną i alternatywną dzięki swemu eklektyzmowi, związkom z religią, kulturą i życiem społecznym oraz możliwościami działania na wielu poziomach.

W książce są rozsiane czarnobiałe reprodukcje (30), głównie osób (19) a także różnych scen i wykresów. O wysokim poziomie warsztatu naukowego dzieła świadczy dobitnie bogactwo przypisów (w sumie 513 na 47 stronach) oraz liczebność piśmiennictwa, głównie amerykańskiego (22 stron druku). Dobry, kremowy papier, wyraźna czcionka, różnicująca tytuły, wykład, cytaty i motta, dane bibliograficzne itp. Jasna dyspozycja, korzystny styl i język ułatwiają poznanie pojęć i tematów. Wielokolorowa, barwna, bardzo twarda okładka z dwoma zdjęciami chroni zawartość dzieła.

Książkę należy polecić lekarzom różnych specjalności, terapeutom medycyny alternatywnej, historykom, filozofom i etykom medycyny, cywilizacji, religii i kultury oraz psychologom, psychoterapeutom i socjologom.

Henryk Gaertner - Kraków